

Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok

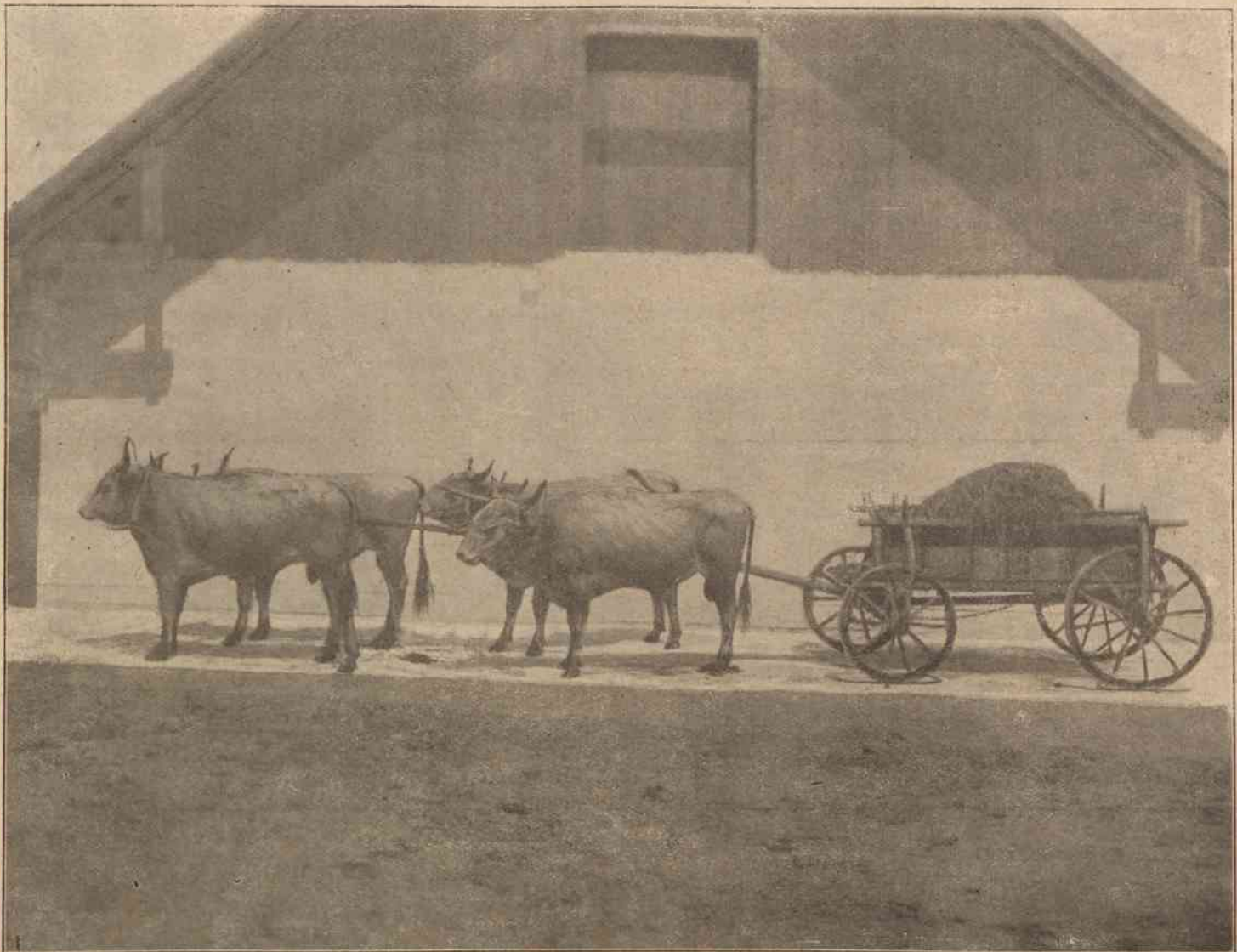
AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET FELÜGYELETE ALATT
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor. — fillér.
Félévre 5 " "
Negyedévre 2 " 50 "
Egyes szám ára 20 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ
JESZENSZKY PÁL
AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET
TITKÁRJA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, IX. ker., Üllői-út 25. sz. (Köztelek).
Hirdetések díjszabás szerint.
Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Négyes bika-fogat.

Az erő kifejtésre is hivatott állatfajok himjeinek okszerű munkáltatása ép úgy előnyös az állatra, mint a tenyészindivíduumra, s az a csődör vagy bika, a mely a hágásokon kívül örökös semmittevésben tölti életét, nemcsak hogy lustává s erőtlenebbé válik, hanem termékenyítő potenciája is csökken. Míg a nyugoti bikák igáztatását általánosabban lehetőknek tartják, addig a mi szürke primigeniusunk himjeinek munkáltatását sokan még ma is lehetetlennek vélik s ezt ezen fajtának szilajságában, megfektehetlenségében rejtlőnek gondolják. A tapasztalat azonban mást bizonyít. Így pl. gr. Teleki Arvédnek drassói magy. tenyészében az idejekorán alkalmazott szelid s emberséges bánásmód folytán az összes állomány oly kezes, hogy a bikák is betaníthatnak s okszerű mértékben igában használhatnak. Fenti képünkön egy négyes fiatal bikafogatot mutatunk be, melyet a drassói tenyészet tulajdonosa fényképezett s bocsátott rendelkezésünkre. Az eképen fölnevelkedő hatalmas bikák nagy áron lennek gazdára. Így pl. a lapunk 9. számában képben bemutatott *Sárkány-t* Teleki Arvéd gr. nemrégén 1500 kor.-ért adta el.

A magyar fajta szarvasmarha a tejtermelés szolgálatában.

A ki hazánk szarvasmarhatenyésztését az utolsó 30 esztendő alatt figyelemmel kísérte, statisztika nélkül is kétségbevonhatlanul igazolhatja, hogy szürke marhafajtánk tenyészkörlete a mai napig úgyszólván megszakítás nélkül folytonosan szűkült és szűkül. Sokat vitatkoztak már arról, hogy ez örvendetes vagy káros jelenség-e? Nem ezélem újabb vitát kelteni, mégis azon nézetemnek kell kifejezést adnom, hogy ez másképpen nem is történhetett, mert a közlekedés és kereskedelmi viszonyaink fejlődése s a mezőgazdasági üzem belterjesebbé válása oly kényszerhelyzetet teremtett, a melybe a magyar fajta szarvasmarhának tenyésztési iránya bele nem illett. Belterjesség felé terelődött mezőgazdálkodásunk megkívánja a gyorsabb tőkeforgatást s ilyen viszonyok között a lassú fejlődésű magyar marha a gazdák dédelgetett jószágává nem válhatott.

Jelenben azt találjuk, hogy a Királyhágón túl megyék szomszédságában, Bihar-, Szilágy-, Szatmár-, továbbá Békés-, Hajdú-, Szabolcs-, Csanád-, Csongrád-, Bács-, Pest-Pilis-Solt-Kiskún-, Jász-Nagykún-, Szolnok-, Heves- és Borsódmegyében tenyésztetik, hogy úgy fejezzem ki magamat: egymás mellett nagy tömegben a magyar fajta szarvasmarha. Elég tekintélyes területen tenyésztetik tehát még a magyar marha, a mi a főntebb mondottak ellenkezőjét látszik bizonyítani. Mert hiszen nem lehet tagadni, hogy a mezőgazdálkodás ezen fölsorolt megyékben is nem tökéletesbedett, nem vált volna intenzívebbé, sőt igen, fokozódtak a jelzett megyékben is azok a föltételek, melyek a magyar fajta marhának nem kedveznek, de azok hatása mesterséges kényszereszközökkel paralizálva van. Beköltöztették a tarkamarhát — ezen törvényileg óvott tenyészkörletbe — első sorban a birtokosok, a mit egészen természetesnek tartok, mert a gazdálkodásban a nagyobb szellemi és a nagyobb forgótőkét első sorban is a nagyuradalmak, azután a középbirtokokon láttuk bevonulni; másodsorban a törvény és szabályrendeletek szigorán szükséges és czélszerű volt enyhíteni s a tarkamarha térhódítását lehetővé tenni a nagyobb városok és az azok körzetében fekvő községekben s daczára a magyar fajta szarvasmarha iránt tanúsított minden előszeretetnek, be kell ismerni, hogy ezen tenyészirányváltoztatás nem volt ezen községekbeli gazdáknak anyagi hátrányára, mert lehetővé tette a nyereségesebb tejgazdálkodást.

Az ilyen községekben tényleg erősödő nyereséges szarvasmarhatenyésztést találunk, míg ezzel szemben azt tapasztaljuk, hogy azon uradalmak, melyek a magyar fajta szarvasmarhatenyésztést föntartották és azon községekbeli gazdák, kik azt föntartani kényszerítve voltak, annak jövedel-

mével megelégedve nincsenek, pedig ezen uradalmaknak magyar gulyájuk után nagyobb a jövedelmük, mint a kisgazdáknak, mert pl. a nagyobb jövedelmet biztosító bikafölneveléssel ők tényleg foglalkoznak, míg ugyanerre a kisgazdáknál hiányzanak a megkívántató föltételek.

Az első következtetés, tehát a melyhez a föntiek nyomán jutunk az, hogy mindazon helyeken, a hol nyerstejértékesítéssel kapcsolatos gazdálkodás üzhető — tekintet nélkül a tenyészkerületi szabályokra — a nyugati marhák tenyésztése a köztenyésztésben, tehát a kisgazdáknak is föltétlenül engedélyezendő.

Vannak gazdák, a kik azt vitatják, hogy lehetőleg kiterjedt körületben a magyar fajta szarvasmarha tenyésztése még kényszereszközökkel is föntartandó — mert a magyar mezőgazdaság a magyar marhában rejlő kiváló igavonóképesség, kitartás és elégtelenséget nem nélkülözheti. Szép hangzó kívánság ez, csak hogy nem számol a jelen helyzettel. A dolog ma úgy áll, hogy a kisgazda kényszerítettik a magyar marhák tenyészkerületében magyar marhát tenyészteni, pedig azon gazdasági munkát, a mely a kisemberek gazdaságában fölmerül, a mint a tapasztalat eléggé igazolja, bármiféle tarka ökörrrel, sőt még tehenével is könnyen elvégezheti a rendelkezésre álló időben; ellenben az ugyanazon tenyészkerületben — a szomszédságban — lévő nagyobb birtokos szabadon üzheti s tényleg üzi is a jövedelmezőbb tarkamarhatenyésztést, pedig ez tényleg a magyar jármásokörnek kiváló tulajdonságait gazdálkodásában nem nélkülözheti.

Téves volna hinni, hogy a kisgazdák ennek a kényszerhelyzetnek mostohaságát nem érzik; érzik és úgy magyarázzák, hogy «az urak csinálják a törvényt maguknak». Épen azért én elég fontos dolognak tartom, hogy a tenyészkerületi kényszer a nép óhaja ellenére csak indokolt esetekben s ekkor is kellő megfontolással alkalmaztassék, hogy elégedetlenséget ne okozzon.

Vannak hazáknak, sajnos, nagy vidékei, a hol az éghajlati viszonyok annyira szélsőségesek, hogy azok mellett egyes években az igényesebb nyugati marhák csakis költséges takarmányon tarthatók fönn, úgy hogy ilyen esetekben azoknak föntartása legalább is annyival többbe kerül, mint a mennyivel több jövedelmet hoznak a magyar fajta marhánál, sőt a mennyiben ez utóbbi edzettségénél fogva istálló tekintetében sem támaszt olyan igényeket s mert a benne levő tőke is csekélyebb, ilyen vidékeken sok esetben a magyar fajta marha javára billen a mérleg.

Belterjesen kezelt birtokon a gazda persze oly módon rendezi be üzemét, hogy állatállományának takarmánya a lehetőségig biztosított legyen. Ez magyarázza meg azt, hogy sokszor oly vidéken is találunk haszonnal üzött nyugati marhatenyésztet, a

hol a viszonyok arra nem is épen kedvezők. De mert hazánkban a mezőgazdasági üzemben úgy az egyéni intelligencia, valamint a belterjességhez szükségeltető tőke tekintetében is gyakran mutatkozik hiány, nagyon helyes, ha a gazdák nagyobb része egyes üzemágaik berendezésénél szemmel tartják azokat a természetes korlátokat, a melyek leküzdése úgyszólván lehetetlen.

Noha igen becsülöm és szeretem is a magyar fajta marhát, nincsen benne semmi kétségem, hogy azon arányban, a mely arányban a gazdatársadalom intelligencia és tőkében erősödik, azon arányban fog a fehér marhafajta is háttérbe szorulni, mindaddig, a míg azon helyekhez nem ér, a hol a nyugati igényesebb marha már nem versenyképes, avagy mindaddig, a míg a magyar marhafajta különleges iránnyú jótulajdonságai oda nem fejlesztetnek a hol már a nyugatival is fölvehetik a versenyt. Előbbi határ az extenzív gazdálkodásra utaló vidékeken lesz, a hol majd ezután is edzettség és erőtermelési irányban fogják nevelni a magyar fajta marhát, de akkor a jó jármásokör ára a mainál jóval magasabb lesz; a másik határt pedig mindazon helyeken képzelem, a hol az éghajlati viszonyok ezután is szélsőségekbe csapongók lesznek, e mellett azonban a nyerstej mint ilyen nem, hanem csakis a tejnek földolgozás útján való értékesítése lehetséges.

Következetes és czéltudatos tenyészjelzés mellett én úgy képzelem, hogy nem lesz lehetetlen egyrészt föntartani a magyar fajta marha tejének zsírban való gazdagságát, másrészt pedig előmozdítani a bőtejelést is, hisz ha a keleti tenger melléken sikerülhetett az angelni marhát olyképp tenyészteni, hogy darabja után évenként 110—120 kgr. vaj nyerhető, nem tartom kizártnak oly magyar marhatörzset létesíteni, mely átlagosan 75—90. kgr. vajat évente reményleni enged. Ha ezt elérni sikerül a nélkül, hogy a magyar marha e mellett elégtelenségéből sokat veszítene, akkor hiszem, hogy tenyészkerülete ismét nőni fog. Sokan bíznak ezen tenyészczél elérésében, de nagyon sajtáságos, hogy csak kevés magyar gazda szánta eddig rá magát azon mindenesetre sok figyelem és törekvéssel járó munkára, hogy fehér marhánkat ily irányban átváltoztassa. Pedig valószínű, hogy ily tenyészczél hamarosan nagy hírré tenne szert és ennek arányában hamarosan szép jövedelmet is biztosítana. Az állattenyésztési felügyelőknek a föladata, hogy ilynemű tenyészczél kitűző gazdákat fölkeressenek s őket törekvésükben tanácsukkal minden lehető irányban támogassanak, annál is inkább, mert ilyen tejelő jellegű magyar fajta bikákra a köztenyésztés czéljaira már ma is szükség van s a vajtermelés fokozódásával még nagyobb szükség lesz.

Szerény nézetem szerint Gruner Lipót-

Legjobb szerkezet! Legnagyobb munkabírás!
Legkönnyebb hajtás! Legtökéletesebb fölözés!

A legjobb fölözőgép az Alfa-Separator.

nak a «Deutsche Landwirtschaftliche Presse»-ben tett azon nyilatkozata, *«hogy el fog jönni az idő, a mikor a magyar szarvasmarha hivatva lesz a nyugati szarvasmarhafajokat regenerálni»*, bármi hízogó és biztató is a magyar marhát tenyésztő gazdákra, nem fog addig bekövetkezni, a míg annak alaki hibái ki nem küszöböltetnek a míg annak fejlődése oly lassú marad, mint a minő ma s a míg tejelőképességében lényegesen nem javul s ha ez eléretik, akkor meg kérdés, hogy a gyors fejlődés és bővebb tejelőképességnek nem esik-e az edzettség áldozatul.

A magyar fajta szarvasmarhát tenyésztő gazdák legnagyobb része eddig csak az alakot tartva szem előtt, koplaltatásig edzve nevelte jószágát; ezen országszerte divó eljárás mellett a magyar marha igen elégtelkeny és edzett, de túlnyomó részében alakilag hibás, kevés, de zsírdús tejet szolgáltatató marha lett.

Most, hogy a vajtermelési szövetkezetek oly örvendetes módon szaporodnak, hogy ma-holnap a vaj egyike leendő fontosabb kiviteli cikkjeinknek, egy igen fontos kérdés elé jutunk, t. i. hogy alakítsunk-e oly vidékeken is vajtermelési szövetkezeteket, a melyek a magyar fajta marha tenyészkörületében fekszenek? És ha igen, megengedjük-e, hogy ezen vidékeken a nyugati marha meghonosíttassék, vagy termeljünk-e vaját magyar marháinkkal s ezen irányban fejlesszük jótulajdonságait?

Az első kérdésre nézetem szerint az igen külterjes gazdálkodásra utaló vidékek kivételével, igennel kell felelnünk, a menyiben szarvasmarhatenyésztésünk jóvedelmét okvetlenül fokozni kell, mert annak jóvedelembeli fokozása nélkül gazdáink az egyoldalú gabonatermelés ölelő karjaiból kibontakozni nem képesek.

Sokkal nehezebb azonban a kérdés másik részének az eldöntése. A tapasztalat azt mutatja, hogy tejtermelési szövetkezetek főleg ott alakultak, a hol a gazdáközönység tarkamarhát tenyészt; de mert egyúttal az is tapasztalható, hogy a tarkamarhát tenyésztő gazdák az országnak csaknem minden részében vagyonosabbak is, ez azon látszatot kelti, mintha a tejgazdaság jóvedelméhez a tarkamarhák tenyésztésével összefüggne. Nékem azonban mégis aggályaim volnának arra nézve, hogy a magyar marhák tenyészvidékére a nyugati marha mindenhova bebocsájtassék.

Kisgazdáink túlnyomó részben nem fognak rövid idő alatt nagyobb arányú takarmánytermelésre áttérni. Már pedig ha mai tehénállományuknak nyugati bikákkal keresztezéséből származó növendékeiket csak oly mostohán tartanák, mint a hogy a magyar marhát tartani szokták, úgy lenne ugyan csakhamar tarka jószág elég, de ebben köszönet nem volna, mert ha a tarka marha is úgy lesz tartva, mint a minő tartáshoz szegény elkényszeredett marhánk már hozzászokott, akkor az még nyomorultabb lesz, mint emez.

Én meg vagyok győződve, hogy ha a kisgazdák mai meglévő magyar fajta tehénállománya — mely a legtöbb esetben eddig is fejőként szerepelt — csak némi

jobb tartás és ápolásban részesül s ha a köztenyésztést szolgáló bikák azon helyeken, a hol vajszővetkezetek létesítetnek — nem rideg gulyákból, hanem oly tenyésztekből szereztetnek be, a hol a magyar marhák a tejelési cél szemelőtt tartása mellett tenyésztenek, a magyar marhák tejelő képessége csakhamar megjavul annyira, hogy egy-egy tehén után nem 25—30, hanem 50—60 kgr. vaj lesz nyerhető, már pedig 25—30 kgr. tehénenkénti vajnyerédektől tetemesen fokozza a jóvedelmet, úgy hogy én a magyar marhák tenyészkerületében is nagy fontosságot tudok a vajtermelési szövetkezetek létesítésének tulajdonítani.

Pókay Dezső.

Állattenyésztés.

Rovatvezető: **Monostori Károly,**

Husbárányok nevelése.

(L.) A mint az eke alatt mindinkább fogy a legelőterület, a hajdan mindenhononét előbukkanó selymes birkanyáj mindinkább kisebb térre szorul. A birtokosok mintegy lázas sietséggel igyekeznek a birkát elpusztítani. Hogy ez jól van-e így, azzal most nem foglalkozom, de az bizonyos, hogy ez nem minden körülmények között helyes. Az bizonyos, hogy belterjes gazdasági viszonyok között a birka nagyban való tenyésztésének nincs helye. Van azonban még a birkatartásnak, illetve báránynyelésnek egy neme, mely belterjes gazdasági viszonyok között is kifizeti magát: ez a husbáránynevelés.

Bármennyire haladunk ugyanis a belterjesség felé, kevés még az oly gazdaság, hol a tarlót a kasza után azonnal lebuktatja az eke. Ott vannak továbbá akárhány helyen a széles csapások, utak; a tágas majorhelyek, szérüskertek s a feltöresre váró kaszálók, legelők, a hol már a szarvasmarha nem tud mit harapni. Mindezek a birkának még szolgáltatnak legelőt, azokat az még hasznosíthatja. S ha még e mellett elegendő szalmával rendelkezünk, a birkának fele téli takarmánya sem kerül pénzbe. A buzaszalmát egy állat sem értékesíti úgy, mint a birka. Sok gazda a mindinkább szaporodó növényi betegségeket is a birkák pusztításával látja együttjárónak, mert a birka a tarlót, gazt földig lelegelte, megsemmisítvén így az azokon előző kártékony rovarok petéit, álezait.

E körülmények között minden nagyobb, 1000—2000 holdas gazdaságban eltartható egypár száz birka, a nélkül, hogy annak tartására reá kellene fizetni. Ezek különösen jól fölhasználhatók aztán a husbáránynevelésre. A husbáránynevelésre teljesen megfelelnek a merinó-anyák is, melyeket mint még egypár évig használható mustrákat nem drágán beszerezhetünk. Az anyáknál megkívántatik, miként azok nagyok, csontosak, durvább gyapjasok legyenek. Épen azért e célra az erdélyi fajta húsjuhok elsősorban alkalmasoknak látszanak. Csakhogy ezeknek más klimatikus viszo-

nyok alatt tartása kétséges. A Dunántúl több helyén túl kellett rajtuk adni. Az ottani viszonyok között sinylődtek, pusztultak.

A husbáránynevelésnél elsőrangú fontossággal bír az apaállatok megválasztása, mert csak azok után várhatunk nagy, gyorsan fejlődő, ízletes fehérbhusu, értékes báránnyokat, a melyek e célra már fajtulajdonunknál fogva is megfelelnek. — Legmegfelelőbbek pedig a Hampshiredown, továbbá az Oxfordshiredown-kosok. — A Cotswoldokat már kevésbé találtam megfelelőeknek. Sajnos, e tekintetben még importált apaállatok vételére vagyunk utalva. A hazai keresztezésekből származottak még nem elég megfelelőek. Bizonyosan ezek tenyésztésénél is a klimatikus viszonyok támasztanak nehézségeket. Egyes helyeken tisztán Rambouillet-apaktól és anyáktól is állítanak elő értékes husbárányokat. Amnyi bizonyos, hogy a nagytestű Rambouillet-anyák mindenképp kitünőek e célra. Több helyütt angol húskosokkal keresztezések ivadékeit használják anyáknak, hogy minél értékesebb husbárányokat állítsanak elő. — De a mellett, hogy itt már tenyésztésről van szó s tekintve, miként a báránnyokért azért nem igen adnak többet és mert a harmadik-negyedik keresztezésű ivadékat már visszaesni s pusztulni láttam: általában végeredményben leghasznosabbnak tartom, ha egyszerűen a vidéken honos birkák használtatnak anyáknak.

A husbárány jól értékesíthetésének további föltétele, hogy az kellő időben kerüljön piacra. Ma már ugyan jóformán egész éven át veszik, de a legtöbben arra törekszenek, hogy minél előbb, már novemberre, decemberre eladó báránnyuk legyen. Én azonban azt tapasztalom, hogy legkeresettebbek a husbárányok január vége felé, február elején, a mikor már a téli nagymennyiségű vadhus nem kerül piacra többé, mikor más nyenczhus és baromfi nem sok van s az emberek a közeledő tavasszal vágnak a friss salátára s az ízletes báránnyepcsenyére. A báránnyoztatásra is ez az idő a legjobb. Hogy ugyanis februárra három hónapos legértékesebb báránnyuk legyen, májusban kell üzekedtetni, mikor is a májusi legelőn abrak nélkül is legkedvezőbb szokott az lenni s a birkák még az őszi legelőn jó kondícióban leellenek s akkor áll be az istállózás szükségése, mikor azt már minden körülmény kívánja. A kosok az anyák között hosszabb ideig is hagyhatók, ha a szükség kívánja. A későbbi báránnyoknak még egyszer, husvétkor mindig jó kereslete van.

A hizóbáránnyak az első időben elegendő tejre, azután e mellett jó abrakra és egészséges szalastakarmányra van szükség ad libitum, de csak aprádonként adogatva s nagy tisztasággal, hogy mindig jóízűen, minél többet egyenek. Legjobb hizaló abrak a friss, egészséges, puhaszemű tengeridara, a fiatalabbaknak lisztesre, az idősebbeknek öregebbre örölve. Ezt szeretik legjobban, jól hiznak tőle s legkevesebbe kerül. Legmegfelelőbb szalastakarmányuk pedig a jó vöröslőher és luczerna,

Az így nevelt elsőrendű bányákat rendszeren súly szerint szokás eladni, levágva és kiszigerelten, két-három hónapos korukban pedig szívesen vásárolják a bécsi piac részére. Ugy vagyunk velük, mint a prima hizott marhákkal. A budapesti piacra rendszeren csak a másodrendűeket, vagy a kisebbeket s leginkább páronként — élve — veszik, mindenkép olcsóbban. A gazdára általában annál jobb, ha a bányákat minél idősebb korban, súlyra adja el. Három-négy hónapos korukon túl azonban már nem tekintetnek csemegebányának s megszűnik az azokért fizetett ár.

Próbamázslásaim szerint a bányák súlya születésükkor 3—4 kg. Gyarapodnak pedig hetenkint eleintén $\frac{1}{2}$, majd 1 s két-három hónapos korukban $1\frac{1}{2}$ —2 kg.-ot, úgy hogy súlyuk ez időre 24—26 kg.-ra emelkedik. Három hónapos korukon túl a gyarapodás csökken. Tudva azt, hogy ily korban már elfogyasztanak naponként $\frac{1}{2}$ kg. darát s kétféle hereszénát, könnyen kiszámítható, hogy ily korig tartásuk mily haszonnal jár. A két-három hónapos bányák súlyvesztése (a vérkieresztése, gyomor és bél kidobása mellett) 36%, fiatalabb bányák többet veszít. Ezt tudva, akár levágva, akár élve adjuk el a bányát súlyra, az ár iránt tájékozva lehetünk.

Alábbiakban közlöm egy, az imént említett módon tartott, 400 darabból álló birkafalkának múlt évi hizott húsbányanevelési számláját.

Bevétel.

320 db. három hónapos bányából levágva 5100 kg. (a 16 kg.), darabonként 1 kg.-ot = 320 kg.-ot levonva = 4800 kg., 72 fillérjével	3456 — kor.
--	-------------

Kiadás.

Bányáknak 5760 kg. tengeridará (átlag 1 db. 1 napra 0.2 kg.) a 10 korona	576 — kor.
11.520 kg. hereszéna (átlag 1 napra 0.4 kg.), a 4 korona	460.80 "
320 db. anyának takarmánytöbblet 100 napig, a $\frac{1}{4}$ kg. = 8000 kg. baltacsim, a 4 kor.	320 — "
1 kg. = 32.000 kg. burgonyatöbblet, a 2 korona	640 — "
Világítás, só	12 — "
1 gyermeknapszám, 100 téli nap, a 50 fill.	50 — "
2 db. hágókos beszerzési ára	300 — "
Kiadás összesen	2358 — kor.
Maradt	1097.20 kor.
1 db. bányá után (bruttó 10.80)	3.42 "

Ugyanezen gazdaság húsbányái már a jövő évre magasabb árban előre eladattak.

E számításnál aprólékos részletekre (tőke-kamatok) nem terjeszkedhettem ki, amelyek a jelen esetben gyakorlati szempontból érdemleges értékkel nem bírnak.

A többlettakarmányozásnál nem számított birkák túlnyomólag a meddőn maradtak s kis részben az elhullott bányák

anyái, melyek szintén közönséges takarmányozásra fogattak, vagy esetleg ezek közül a jól tejelők a bányákat szopni nem engedő anyákat helyettesítettek.

Valami rendkívüli eredmény ugyan nem mutatkozik a húsbányák nevelésénél, de a haszon aránylag elég tisztességes. Különösen manapság, midőn ha jól számítunk, nagyon sokszor örülünk, ha az állattartásnál a trágya tisztán megmarad.

Baly Kálmán.

A marhasó jelentősége és fölhasználása.

A konyhasó és illetőleg a denaturált marhasó is egyike a legfontosabb tápanyagoknak. Elősegíti az étvágyat és fokozza az egyébféle tápanyagok emészthetőségét, továbbá elveszi a takarmánynak rossz ízét. Nem képes azonban egy már elromlott takarmányt teljesen jóvá tenni.

A sószükséglet az egyes állatfajták szerint különböző és függ az illető állat rendszer táplálkozásától. A legtöbb sót a kecskék és juhok követelik meg, ezeket követi sorban a szarvasmarha, sertés, ló és szamár. A lovak a természetbeli abraktakarmányukat, továbbá a szénát és szecsát sótlannal kapják. A húsevők táplálkozásuknál a legtöbb sót használják föl. A növényevőknek általában előnyös a sólagolás és pedig annál nagyobb mennyiségben, minél több és erősebb munkát végeznek. Kivételt csak azok az állatok képezhetnek, amelyek valamely tengerparthoz közeleső vagy általában sós földön termelt takarmányt kapnak. A hegyi széna legtöbb esetben sószegény.

A mennyiben az állatok által fölhasznált konyhasó a takarmány mennyisége és minősége szerint különböző kell, hogy legyen; darabonként és naponként a következő átlagadagok nyújthatók: bikák és nehéz hizóokröknek 40—60 gramm, igás ökröknek 30—40 gramm, tejelőtehéneknek 20—30 gramm, növendékmarhának 10—20 gr., birkák és kecskének 2—6 gr., sertéseknek 3—10 gr., lovak és szamaraknak 10—20 gr.

A több vagy kevesebb mennyiség a testnagyság szerint lesz elosztva. Általában zsinórmértékűl szolgálhat az, hogy minden 100 kgr. élősúlyra 4—6 gr. só szükséges naponta és hogy fiatal vagy tejelőtehének több sót szükségnek, mint más állatok. A sónak mértéken fölüli használata veszélyes lehet, mert u. n. sómérgezést idézhet elő. — A sózásnál főleg arra kell vigyáznunk, hogy a só a takarmánnyal egyenletesen elkevertessék, vagy ha csak egyedül adatik, hogy egyenletesen elszórassék. — Ez okból az abraktakarmánnyal elegyítve etessük a sót, a mikor is az a szecska, korpa, stb.-vel jól összekeverendő, vagy pedig, mint Németországban és Svájcban szokás, vízben föloldott állapotban nyújtandó az állatnak. Ha a só nagyobb darabokban kerül az állat gyomrába, ott a gyomornedvnek erőltetett és nagyobb mérvű fölhighítását vonja maga után, a mi könnyen emésztési zavarokat okozhat. A juhok sózásánál lehetőleg ügyeljünk arra, hogy a só a juh bundájára ne kerüljön nagyobb mennyiségben, mert ezt észrevéve kezdetben

nyalni fogják a bundát és később rászokva erre, azt a rossz szokást veszik föl, a mit közönségesen „gyapjárógásnak” szoktunk nevezni. A nyalósó, kőso általában, különösen lovaknak adva, szintén ajánlható és egyike a legtermészetesebb sózásoknak azért, mivel az állat az ő követelményeinek megfelelőleg annyit és úgy használhat föl, a mennyi épen szükséges neki.

A. E.

Állategészségügy.

Rovatvezető: Dr. Rätz István.

A szarvak és szarvesapok töréséről.

A szarvak törése a kérődő állatoknál elég gyakran előfordul s leginkább oly módon keletkezik, hogy az állatok egymással viaskodva vagy más okból nagyot döfnek, vagy ha azokat erős traumatikus hatás éri. A törések rendszeren gyógyulnak, ha a szarv testén vagy hegyén keletkeznek, sőt akkor is, ha a törés a szarv tövében keletkezett, de a bőrön folytonosság hiány nincsen, vagyis a törés zárt. Ha azonban a törés alkalmával a bőr is megsérül, tehát a törés nyitott, vagy egyébként fertőzött, akkor indokolt az illető szarvrészlet eltávolítása. Néha a törésekhez súlyosabb szövődmények is csatlakoznak, így vérzések a homloküregbe, a homloküreg, de sőt nagyobb töréseknél az agyburkok és az agyvelő genyes gyuladása, melyek azután rendszeren halálos kimenelelűek.

A betegség kezeléséről egyik német szaklap a következőket írja: Ha a törés egészen felületes, illetőleg, mint repedés van jelen, akkor az esetleges szilánkokat távolítsuk el, a repedés széleit pedig erős nyomással annyira közelítsük egymáshoz, a mennyire csak lehetséges s azután 4 em. széles enyves vászonnal kössük be; hogy a szarvak helyzetükben még jobban rögzítve legyenek, célszerű az eltört szarvra két 4—5 em. széles és a szarv alakjának megfelelőleg faragott falemezt erősíteni. Ha a szarv egészen letört, akkor összenövés nem jó létre; ilyenkor leghelyesebb a szilánkok eltávolítása után a törött szarv végét simára fűrészelni és azután karbolos vattával kötést helyezünk rá, erre pedig enyves vászondarabot tapasztunk. Az esetben, ha a szarvesap törése nem egészen átható, de a törés nagy és szélei egymástól távol állanak és összenövést nem remélhetünk, a törött véget egészen eltávolítjuk. Az erős vérzést 1:10—15 arányában kevert ecetsav vagy vasszulfátoldatba mártott vattacsomóval csillapíthatjuk, azonkívül jó a kollódiummal való ecsetelés vagy a kollódiumba mártott vattával készült nyomókötés. Erős gyuladást alkalmazunk. A törés végét az utólagos fertőzéstől úgy lehet megvédeni, ha azt kátránnyal ecseteljük be; ügyelnünk kell azonban még arra is, hogy az állatot úgy kössük meg, hogy a kötést ne dörzsölhesse le.

Ha a szarvesapról az egész szarutok levált, akkor a vérzés megszüntetése után a

lemeztelenített szarvesapöt hideg vízzel borogatjuk, a vízbe czélszerű kevés eczetet vagy olomezukrot önteni, azután az egész felületet olomkollódiummal bevonjuk, végül egy kátrányos vászompólyával állandó kötést helyezünk rá. Mikor a szarútok csak kisebb körülírt helynek megfelelőleg válik le a szarvesapról, czélszerű ezt a részt egészen eltávolítani, mert a tapasztalás azt mutatja, hogy egyesülés ilyenkor csak kivételesen fordul elő; különben az ilyen folytonossághiány a szarvesap részéről termelt szarúanyaggal pótolatik és rendszeresen kitéltődik.

Bajusz Árpád.

Tejgazdaság.

Rovatvezető: **Sierbán János.**

A falusi tejszövetkezetek fejlődése 1898—1900-ig.

A közelmúltban jelent meg a földmívelésügyi miniszterium kimutatása a falusi tejszövetkezetek 1900. évi üzeméről, melynek adatai tejgazdaságunk rohamos fejlődését bizonyítják. Igen érdekes képet nyernünk, ha e kimutatásokból a szövetkezetek elterjedését, működését s az elért pénzügyi eredményeket megyék szerint vizsgáljuk. Az alábbi csoportokban az egyes megyéket az elért eredmény sorrendjében mutatjuk be.

Az 1898. évben volt:	Szövetkezetben	tehen üzlet-rész	Bevétel koronákban
Vármegyében			
1. Baranya	38	7664	598742
2. Tolna	14	3404	277396
3. Somogy	3	925	98432
4. Sopron	4	624	63226
5. Nógrád	1	582	55150
6. Szatmár	1	94	9574
7. Temes	1	800	4938
8. Fejér	3	252	4642
9. Marmaros	1	70	1114
10. Torontál	1	99	950

Ez évben az ország 10 megyéjében találunk tejszövetkezeteket, de csak Tolna és Baranya vármegyékben mondható a tejbévitel számottevőnek, a többi megyében az elért jövedelem nem üti meg a 100.000 koronát. Ha az egyes tehenek után elért jövedelmet vizsgáljuk, úgy a kisgazdák bevétele 78—106 korona között ingadozik megyénként. Az elért eredmény aránylag kevésnek tűnik föl, de nem szabad elfelejtenünk, hogy a kisgazdák a szövetkezetekbe fölvert tehenek tejéből első sorban házi szükségletüket fedezték s csak fölöslegüket értékesítették s ezt figyelembe véve, az elért eredmény már nem mondható csekélynek. Legnagyobb pénzügyi eredményt ért el a somogymegyei alsó-sarkadi szövetkezet, melynek bevétele 58.204 koronára rúgott.

Az 1899. évben volt:	Szövetkezetben	tehen üzlet-rész	Bevétel koronákban
Vármegyében			
1. Baranya	43	9370	931624
2. Tolna	27	6763	630472
3. Torontál	11	2259	196455

4. Somogy	4	1166	141796
5. Sopron	4	705	94406
6. Nógrád	1	582	68318
7. Temes	4	1140	55866
8. Bács-Bodrog	2	550	50393
9. Zólyom	2	293	36771
10. Arad	1	246	35726
11. Fejér	3	228	31875
12. Pest	1	204	15452
13. Vas	2	219	14245
14. Szatmár	1	99	13196
15. Szeben	1	79	1396
16. Veszprém	1	279	544

1899-ben tehát már 16 vármegyében találunk szövetkezeteket és pedig 4 oly megyét mely 100.000 koronánál többet vett be: ezek Baranya-, Tolna-, Torontál- és Somogy vármegyék. Az egyes tehenek után eső haszon 80—140 korona között ingadozik. Legnagyobb bevétele volt a nógrád-vármegyei nagy-széchenyi szövetkezetnek 68.318 korona.

Az 1900. évben volt:	Szövetkezetben	tehen üzlet-rész	Bevétel koronákban
Vármegyében			
1. Baranya	59	11829	1409667
2. Tolna	34	7998	864994
3. Torontál	30	6526	576731
4. Bács	30	5963	389442
5. Temes	27	5470	364926
6. Sopron	4	755	101786
7. Somogy	3	897	89530
8. Zólyom	3	747	82376
9. Fejér	3	708	79871
10. Veszprém	9	1441	69188
11. Nógrád	1	522	54009
12. Vas	2	422	50904
13. Moson	3	740	40033
14. Pest	1	330	38113
15. Szeben	1	240	33962
16. Arad	2	453	32639
17. Marmaros	1	144	13600
18. Szatmár	1	98	11000
19. Csanád	1	89	6200
20. Krassó-Szörény	1	111	1385
21. Zala	3	747	decemberben kezdett működni.

1900-ban már 21 vármegyében terjedt el a szövetkezeti élet s Baranya vármegye bevétele jóval meghaladja az 1 millió koronát, sőt meghaladja az összes szövetkezetek 1898-ik évi bevételeit, a mennyiben 1898-ban az összes szövetkezetek bevétele 1.153.456 korona s ezzel szemben 1900-ban Baranyamegye bevétele 1.409.667 korona volt. Az egyes tehenek után elért bevétel ez évben is 80—140 korona között mozog. A legnagyobb szövetkezet a tolnavármegyei bataszéki, mely 91.581 koronát osztott ki.

Egyedül csak Tolna vármegyénél találunk visszaesést s ennek oka, hogy a hetesi szövetkezet beszüntette működését, de ez által sem esorbult a kisgazdák jövedelme, mert a hetesi szövetkezet tagjai nagyrészt a nagy- és középbirtokosok sorából került ki.

A fönt összeállított ridex számcsoportok ékesen bizonyítják, hogy a kisgazdák körében a tejgazdaság mily rohamosan fejlődött az utolsó 3 évben. Kiténik azonban ezen adatokból az is, hogy bizony még jó sok megyében nem izmosodott meg a tejszövetkezetek intézménye.

Baranya- s Tolna vármegyékben virágzik legjobban a tejgazdaság s ezzel kapcsolatban az állattenyésztés, de még e megyékben is tetemesen fokozható volna a tejbévitel; még e megyékben is a községek legnagyobb részében nincs még szövetkezet.

E két megye kisgazdájánál, ott hol a gazdaság e két ága megerősödött, enyhült a gazdasági válság, ott a kisgazda jóléte nem függ egyedül a búza áratól, ott a nép jóléte van s nem üt meg a dobot a gazda udvarán adófizetés idején. A kisbirtokos belterjesebben gazdálkodik mint a nagybirtokos, aránylag több marhát tart, több takarmányt vet s jobban trágyáz. E két vármegye gazdasági helyzete pedig még a közelmúltban ép oly rossz volt mint az ország egyéb vidékein.

E példa mutatja, hogy a kisgazdán legjobban segíthetünk, ha rábeszéljük, hogy térjen át a tejgazdaságra. Tejszövetkezet az ország minden részén alakítható; mert mindenhol van a kisgazdának fölösleges teje s az egyes gazda egy-két liter tejfölöslegé összegyűjtve s értékesítve milliókat ér.

A túltermeléstől nem kell félnünk, mert a kivétel a vajtermelő központokkal megoldást nyert s most már első sorban az egész országban meg kellene a tejszövetkezeteket alakítani. A szervezést eddig is legnagyobb részt a földmívelésügyi miniszterium vezette. Az eddig elért eredményeket a kisgazdák *Darányi* földmívelésügyi miniszternek köszönhetik, az ő nevéhez van fűzve a tejgazdaság megeremtése, ő tőle várják a kisgazdák az egész országban, hogy sorsukon segíteni fog, ő tőle remélik, hogy látva az óriási eredményeket, a tejgazdaságot az ország többi részein megáldozatok árán is megfogja honosítani, hisz e befektetések biztos és dús kamatot hoznak az országnak is.

Rozsdás tejes-edények.

A tejnek és a belőle készített termékeknek *kényessége* általánosan ismeretes és tudva van, hogy különösen idegen szagokat és ízeket könnyen vesz föl a tej s hogy ezáltal jóságából, értékéből veszít.

A vasrozsdának, mint ilyennek hátrányos hatása se egészen ismeretlen a tehenészetek kezelői előtt, s dacára ennek, igen sok tejszállító és tejjgyűjtő edényt látunk, a mely e tekintetben alapos kifogás alá esik, úgy hogy érdemesnek látszik a következőknek az emlékezetbe idézése.

Hogy az egy darabból, forrasztás nélkül készített vaslemez-edények, melyek teljes bő fürdőben cizinkeltettek, legnehezebben rozsdásodnak, az ismeretes tény s mindennapi tapasztalás, hogy a hajlított, forrasztott ily edények s még inkább a zománczoltak a zománcz esorbulása és illetőleg a forrasztási helyek elezinktelenedése következtében gyorsan és nagymértékben rozsdásodnak ott is, t. i. belül, a hol a tejjel érintkeznek.

Hogy pedig a belül rozsdás edény a tejjel valóban rontja, az kísérlettel is be van bizonyítva. Erősen rozsdás edényben álló tej egy undorító, fagygyura emlékeztető ízt vesz föl. Vegyi vizsgálatra kiderül, hogy az

ily tejben már egy nap alatt 10 mg.-ra van s ez 3 nap alatt 1 literben 140 mg. híg.

A kontrolvizsgálat kideríti, hogy a rozsdamentes edényben a tej vasat nem tartalmaz és szaga és íze normális marad. Kiderítendő, hogy e hátrányos hatása a rozsdának mutatkozik-e a vajon is. Egy és ugyanazon tej rozsdás és rozsdamentes edényből vett próbája lefölvözve kivajaltatott s kitünt, hogy míg az előbbi edényből származott tej vaja a mondott undorító szagot és ízt mutatta, addig a rozsdátlan szabályos ízű és szagú vajat adott.

A szigorú tisztaság mellett tehát az edények rozsdátlanosságára is tanácsos a szokottnál nagyobb súlyt fektetni. *m. k.*

Levélszekrény.

Sovány tejnek sertésekkel való értékesítése.

Felelet a 6. sz. kérdésre. Sz. L. úr előfizetők oly szakmunka iránt kérdezősködik, mely megbízható tájékoztatást nyújt a tejgazdaságban nyert lefölvözött tejnek sertésekkel való értékesítése tárgyában.

Erre feleletünk a következő:

Szakmunkát, mely különlegesen ezzel a kérdéssel foglalkoznék, nem ismerünk. Felőli azonban e kérdést a legtöbb sertésenyésztésről szóló munka is, de rendszerint nem elég kimerítően. Számos közlemény található erre a «Köztelek»-ben s más szaklapokban is, a melyeket kérdéstevő perszo össze nem gyűjthet. Szól erről dr. Eisbein: «Die Mästung» című, kizáróan a hizlalással foglalkozó műve is, de ez is csak általánosságban, úgy hogy nincs más hátra, mint azt ajánlanunk, hogy szerezzék meg kérdéstevő a «Mezőgazdasági Szemle» 1896. évi I. és 1897. évi I. füzetét, azokban egyfelől Kovácsy Béla, másfelől Schuska Richárdtól cikkek foglaltatnak, melyek kellő tájékoztatást nyújtanak kérdéstevőnek. *M. K.*

Különfélék.

Katonai lovak igazolványa. A földmivélsügyi miniszter értesítése szerint a vállalkozóknál tartáson levő katonai (közös hadseregbeli és honvéd) lovaknak igazolvány-könyvecskéi e lovaknak lóidéző-jegy mellett katonai szemlére vagy katonai szolgálattételre és vissza történő szállítása alkalmával a menetlevelet pótolják, vagyis az ily lovak a vállalkozók igazolvány-könyvecskéivel és a lóidéző-jegygyel ellátva s kizárólag az említett katonai szemlére vagy katonai szolgálattételre és vissza való szállítás végett állatorvosi vizsgálat nélkül is fölvehetők.

Állatforgalmi intézkedés. A földmivélsügyi miniszter rendelete szerint a marhaharakodó állomásokon az állatszallítmányok fölrakásánál közreműködő állatorvosok az általuk megvizsgált állatszallítmányoknak a vasuti kocsikba (hajórekeszekbe) való

berakásánál és az illető vasuti kocsiknak (hajórekeszeknek) ólomzárral való ellátásánál *föltétlenül jelen lenni tartoznak.* A szállítmány ólomzárólása után a szakértőül működött állatorvos csak azon esetben fog az állomáson még tovább ott maradni, ha az említett ólomzárólás befejezteig ugyanazon állomáson és ugyanazon napra állatorvosi vizsgálat alá tartozó olyan állatszallítmány lett bejelentve, melynek fölrakása vagy lerakása az ólomzárólást követő három órán belül teljesíthető. Együttal figyelmezteti a miniszter a közlekedési vállalatokat, hogy a szakértőül kirendelt állatorvos jelenlétében alkalmazott ólomzárólás a fölrakási (fölvető) állomáson csakis a fölrakást eszközölő s a netáni túlzufolásért első sorban felelős állatorvos közbejöttével vehető le, vagy cserélhető ki.

A juhtenyésztő gazdák érdekében. A földmivélsügyi miniszter a tavaszi gyapjúnyírások közeledte alkalmából utasította Rodiczky Jenő drt, a gyapjúminősítő állomás igazgatóját, hogy az érdekelte gazdáknak külön kifejezett kérelméhez képest vagy maga, vagy szakközvegi menjenek ki a helyszínére és a gyapjúosztályozásnál működjenek közre. A gyapjúminősítő állomás egyébként is a gazdaosztálynak szaktanácsosai áll segítségére a nyirt bundák vizsgálatánál a minőségek szerinti osztályozás, az egyes minőségek százalékos mennyiségének meghatározása, a szálátmérők, a szálak szíársága és nyujthatóságának megállapítása kérdéseiben.

A tojásértékesítő szövetkezetek középpontja. A mult év tavaszán alakult és főleg a délvidéki tojásgyűjtő állomások azzal a tervvel foglalkoznak, hogy Budapesten középponti gyűjtőhelyet létesítsenek, hogy egyrészt a tojás kiviteli kereskedelem bázisa az ország középpontja legyen, másrészt, hogy a tojásnak a fővárosban is piacza legyen.

Takarmányszükség Svájcban. Svájcezi jelentések szerint ott nagy takarmányszükség van. A tejszarnokokba való tejszállítás annyira megcsappant, hogy egyes helyeken a rendes tej mennyiség egy negyedrésze szállítatik csak be. Van olyan csarnok, mely minden második nap vesz át tejet s a takarmányszükség miatt üzemét be akarja szüntetni.

Elő állatok itatása a vasuti szállítás alkalmával. Több ízben előfordult, hogy élő állatokat a vasuti szállítás alkalmából többször megittatták, mint a hányszor szükséges lett volna. Ez által a szállító felek indokolatlan több költséget fizettek, a mi többször szolgáltatott reklamációra okot. A kereskedelmi miniszter rendeletére most az államvasutak igazgatósága szigorúan utasította összes állomásait, hogy 24 óra alatt csak egyszer itassák az állatokat s az erre vonatkozó följegyzéseket a fuvarokmányokon pontosan tegyék meg.

Borju- és sertésdíjazás. A csongrád-megyei gazdasági egyesület a földmivélsügyi miniszter támogatásával április 20-án délelőtt 10 órakor Szentesen borju- és sertésdíjazást rendez. A díjazásra csak csongrád-megyei gazdák saját nevelésű állatai vezethetők elő.

Magyar vaj Singaporeban. Egyik januári havi számunkban kimutattuk, hogy a Hungaria vajkiviteli r. társaság a világ mely tájaira szállítja ki és vezeti be a magyar vajat. Most örvendetes tudomásunkra jutott a singaporei konzulnak jelentéséből, hogy ott a *magyarországi vaj igen jó hírnévnek örvend s szívesen vásárolják.* Bár csak minden számunkban volna alkalmunk hasonló eredményekről beszámolni,

Dánia vajtermelése. Angolország vajbevitelére 1899. évben 3,389.851 mázsa volt, ebből Dánia 1,430.052 mázsát vitt be, vagyis 42%-ot, tehát az összes bevétel felét; 1898-ban a bevétel 3,209.930 mázsa volt s ebből Dániára esett 45%, vagyis 1,465.030 mázsa. Dánia azonban nemcsak a legtöbb, de a legjobb vajat is szállítja s elérte a legmagasabb árakat is, mi az alábbi adatokból tűnik ki. Az 1900 év augusztus hó folyamán Londonban a következő vajárak jegyeztettek: Orosz vaj 97 schilling mázsánként, frieslandi 105.65 schilling mázsánként, angliai gyarmatok 108 schilling mázsánként, kanadai 108 schilling mázsánként, francia 108 schilling mázsánként, finn 109 schilling mázsánként, hollandi 110.50 schilling mázsánként, ír 113 schilling mázsánként, dán 122 schilling mázsánként (1 mázsa = 50.8 kilogramm). Ezen adatokból kitűnik, hogy a vaj minősége szerint mily árhullámzásoknak van az kitéve s hogy a legjobb vaj kilogrammonként circa 280 filléért lett eladva, de láthatjuk a fenti adatokból azt is, hogy Anglia bevitele 1898-ról 1899-re mintegy 180.000 mázsára emelkedett.

Állatértékesítés.

Rovatvezető: **Dorner Béla.**

Tehénkereskedelmünk.

A kereslet és kínálat minden terén legfőbb érdek az, hogy úgy a vevő, mint az eladó megkapja a csere alkalmával hozott áldozatának kielégítő, tehát legalább is méltányos jutalmát, világosabban szólva, mindkét félnek közös érdeke, hogy egyik se nyereszkedjék a másik kárán.

Sajnos azonban, hogy az áralakulásra ez idő szerint igen sok oly tényező hat közre, melynek elbírálása a büntetőtörvényre tartoznék. Befolyást gyakorol az áralakulásra ezerfajta fúrfangosság, fondorlat, a helyzetel való visszaélés és erkölcstelen kihasználása az adott körülményeknek. Mindezek között legfontosabb, a mikor a vevő üzleti járatlansága, hézagos kereskedelmi ismeretei, de leginkább hiányzó kereskedelmi érzéke, szelleme képezik az árszabás dominánsát. Lépten-nyomon azzal az áldatlan fölfogással találkozunk, hogy a vevőt rá kell szedni, mert csak úgy juthatni haszonhoz.

Nézzünk körül állatvásárainkon; menjünk be a legkisebb, vagy akár a legnagyobb gazdaságba, mindenütt és mindenkor (tisztelet a kivételnek!) oly árakra akad a vevő, melyek csak a legkritkább esetben felelnek meg az áru minőségének. Itt valami hiányosságot

títkolnak el, ott nyíltan tagadnak, emitt ügyes módon rábeszélnek, amott még ügyesebb módon palástolnak. S mindez a legtöbb esetben a vevő rovására, majdnem kizárólag a vevő terhére történik.

Egy a mindennapi életből vett példával akarom a jelen állapotokat megvilágítani.

Fejős tehénre van szüksége a gazdának s az eddigi tapasztalatokon okulva, nem a tehénkereskedőhöz fordul, hanem a vásárra megy, a hol válogathat. Óvatos és gyakorlott vevő módjára jól megnézi a vásárlandó állatot; ügyel a bőrré, tőgyre, tejtükhözre, szóval mindenre, miből az állat tejelőképességére következtethetne. Talál óriási tőgyet, sőt a nemrég megtörtént szülési proceszszusnak utókövetkezményeit is látja a tehén farán; az eladó természetesen füt-fát ígér a tejelési képességet illetően, akár meg is esküszik rá, hogy a tehén borja csak két-három hetes, a mi tény is, mert hisz ezt meg lehet ismerni; végre az árban nagy alku után megegyeznek. A vevő megveszi, haza hajtja és Úram segíts, már másnap vagy harmadnap a tehén elrugja a borját, nem engedi szopni, az óriási tőgy az első fejés után meglapul, nem ritkán egy kis tőgygyulladás marad hátra, mert hisz a tehén ki volt tejelve s 2—3 napon át nem fejték. Mit tegyen már most a rútul megcsalt vevő, hol kap elégtételt? Ki segít rajta? A mi törvényes segítsége volna, az mind oly hosszadalmas, annyi vesződéssel jár s ráadásul egy csöppet sem biztosít, mert nagy ritkán üt ki jól a megindított pörös eljárás s a végén még a vevő nyakába szakad a sok költség.

De hasonló veszélyeknek van kitéve maga a marhakereskedő is. Ő is csak úgy cselekszik, mint az egyes gazda, legfeljebb hivatásánál fogva, nagyobb szakavatottsággal, a mi előnyére van ugyan, de nem óvja meg őt sem fönt említett csalásoktól; hisz ő sem lát keresztül a bőrön, ő sem tudja csak úgy szemlélésre megállapítani az elrejtett bajokat, fogyatkozásokat. Tehát ő is becsapódik. Am de az ő bajának az a tulajdonsága, hogy csak átmeneti. Neki módjában áll szenvedett kárát áthárítani a vevőre, a tulajdonképeni fogyasztóra. Utóbbi tehát erről az oldalról sincs biztosítva, mert a marhakereskedő mindenkori csak saját hasznát keresi, ha mindjárt a lelküsmertesség árán is.

S hogy a mai irreális adás-vétel szokásoknak mik a következményei, azt tudja mindenki, a ki valaha vevőként szerepelt.

Ez az általános üzleti körság sürgős orvoslást tesz kívánatosá. Törvényhozási úton csökkenteni lehetne ugyan az irrealitást, de kiküszöbölni nem s törvényhozási intézkedések hamaros életbeléptetésére nincs semmi kilátás, hiszen a szavatossági törvényt évek óta sürgetjük hasztalanul. — Nekünk, gazdáknak, magunknak kell a bajon segíteni. Megmondom hogyan. Egyszerűen s legegyszerűbben állatértékesítési szövetkezetek útján. A külföldön ez az intézmény már is jól bevált, beválna nálunk is. Részletekbe, hogy és mint legyenek azok szervezendők, e helyütt nem bocsátkozhatom, csupán jelezni kívánom, hogy megvényként legalább szövetkezni kellene a tenyész-

tőknek a megyében, alkalmas gócponton istállókat kellene építeniök, a melyekbe az eladók az ellés előtt 1—2 hónappal főlhajtanak és beállítják vemhes teheneiket s a honnan azután a vevők szükségletüket fedezhetnék. Az eladók ily módon biztosítva volnának az iránt, hogy ha árújuk megfelelő, bizton elkel; viszont a vevők és ezek persze első sorban, eddig csak sejtett előnyökhöz jutnának; tudnák, hogy mit vesznek, biztosak lennének abban, hogy a fizetett ár arányban áll az állat használhatóságával. A szövetkezetek vezetőségei hivatva volnának az állatok lelkiismeretes tanulmányozására, tulajdonaik s beálló változásaiak nyilvántartására, úgy, hogy a vevőközönség, ezek nyomán rögtön listában volna vele, mit várhat.

Az elmondottakkal csak jelezni kívántam azt, a minek alapos megbeszélése a gazdák érdeklődését provokálja. Oly eszme ez, mely a megvitátást megérdemli. Fontos érdekek fűződnek hozzá, mint pl. a közvetítő kereskedelem lehető megszűritása s ennek nyomán sok bajnak kiküszöbölése, olyanoké, a melyek túlnyomólag bennünket, állattenyésztéssel foglalkozó gazdákat sújtanak.

Riedl Kálmán.

Állatkereskedelem.

Budapest, 1901. ápr. 18.

A helyzet képe.

Szarvasmarhák: A vágómarhafelhajtás 2629 drb volt, mintegy 785 drbbal több, mint a múlt héten, a vásár lefolyása elég élénk volt, mindazonáltal az árak 1—2 koronával estek.

Fejőstehenekben a kereslet élénkebb lévén, az árak 10—20 koronával emelkedtek darabonkint.

A juuvásár irányzata szilárd.

Úgy a kövér, mint a soványsertésüzlet irányzata vontatott.

A borjuvásáron az árak változatlanok.

Bécs-szt-marxi marhavásáron a felhajtás mintegy 800 drbbal emelkedett s ennek dacára a múlt heti árak alig változtak.

Bécs-szt-marxi sertésvásáron lanya kereslet mellett az árak közep és nehéz áruknál 5—6 koronával csökkentek. A főlhajtás a múlt hetinél 2479 darabban volt nagyobb, összesen pedig 8212 darab magyarországi sertés lett főlhajtva. Ennek tulajdonítható tehát, hogy igen sokan tetemes veszteségük árán szolgáltatják a bécsi lakosság olcsóbb húsát.

*

Az Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok eredeti tudósításai.

Budapesti vágómarhavásár. 1901. ápr. 18. Főlhajtott: hizott s legelőmarha 2500 drb, csontoznivaló marha 123 drb, összesen 2629 drb. Ebből: ökör 1788 drb, bika 184 drb, tehén 684 drb, bivaly 23 drb, növendékmарha — drb.

Árak: (100 kilogrammonként koronaértékben)

1901. ápr. 18.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	56—68	50—56	42—48
Tarka hizott ökör	60—68	52—58	40—50
Tehén	58—64	50—56	42—48
Szerbiai ökör	56—63	50—55	44—48
Bika	58—62	50—56	44—48
Növendékmарha	—	—	—
Bivaly	38—47	36—38	32—34

Irányzat: A vásár menete kezdetben élénk, ezen irányzat később mindinkább lanyhult.

Budapesti gazdasági és tenyészmarhavásár. 1901. ápr. 18. Főlhajtott: I. rendű magyar járm. ökör 6 drb, II. r. magy. járm. ökör — drb, III. r. járm. ökör — drb, tarka növendéktinó — drb, hizalmivaló tinó — drb, bonyhádi tehén 43 drb, tarka fejőstehén 94 drb, jármos bivaly — drb, tenyészbika — drb, összesen 143 drb. **Árak** darabonként korona értékben jármos ökör 300 korona, bonyhádi tehén 260—380 kor., tarka fejőstehén 160—280 k. **Irányzat:** A vásár hangulata élénk.

Budapesti szurómarhavásár. 1901. ápr. 18. Főlhajtott: borju 1019 drb, bárány 1115 drb. **Árak:** Borju I. oszt. kgkint 72—84 fill., II. oszt. 54—70 fill., bárány páronként 9—16 kor. **Irányzat:** A vásár menete vontatott.

Budapesti juhvásár. 1901. ápr. 15. Főlhajtott: 782 darab. **Árak:** 100 kgkint kor. értékben. Elsőrendű hizott ürű 42—46, közepmín. hizott ürű 35—40, legelőmín. javított ürű —, legelőmín. javított anya —, szerbiai rackajuh —, kecske —, bárány —. **Irányzat:** A vásár hangulata élénk, a főlhajtott állatok elkeltek.

Budapesti lóvásár. 1901. ápr. 18. Főlhajtott: 672 darab. Ebből jobb min. hátaslo 80 drb, jukker 10 db, hintos 15 drb., igás 100 drb. fuvaros 16 150 drb, parasztló 300 drb, alarendelt minőségű 67 drb. **Eladott:** 849 drb. **Árak** drbontkint kor.: hátas 250—500, jukker —, hintos 350—380, igás 220—300, fuvaros 16 120—250, parasztló 70—120. **Irányzat:** A vásár hangulata élénk.

Budapesti ferencvárosi sertéskonzumvásár.

1901. ápr. 12-től ápr. 18-ig.

Nap	Érkezett wagnon	Érk. darab	I—X. k. elszállított	Eladatlantulmaradt
ápr. 12-től ápr. 18-ig	110	4610	4587	459

Nap	Napi árak fillérekben						
	Or. neh. páronk. 400—450	Páronk. 300—350 klg.	Páronk. 250—280 klg.	Páronk. 120—150 klg.	Malac klg.	Husos fajta klg.	Husos fajta klg.
ápr. 12-én	70—82	86—93	84—93	80—92	—	—	72—82
ápr. 18-án	76—84	84—93	84—92	84—92	—	—	—

80 kilogrammnál nehezebb sertésnél páronként 45 klg., öreg nehéz sertésnél alku szerint 60 klg. levonás s a fennmaradó súlyból 4%, 80 kilogrammnál könnyebb sertésnél csak 4% engedték a vevő javára.

Irányzat: A vásári hangulat kissé élénkült.

A kőbányai sertéspiacz heti forgalma. 1901. ápr. 11-től ápr. 17-ig. Sertésállomány volt 1901. ápr. 10-én 47892 darab. Ehhez érkezett: magyar 3141 drb, szerb 1149 drb, összes állomány 51982 drb. **Eladtlított:** 3208 drb. Maradt állomány 1901. ápr. 17-én 48774 drb.

Hizott sertésárak:

(Megállapodás szerinti élősúly és 4% levonással.)

Magyar öreg nehéz, párja 400 kg.-on föltl 76 fill.-től 80 fill.-ig	—	—	—	—
„ közep „ 300—400 kg.-ig „ „ „	—	—	—	—
(Az alábbi árak 45 kg. élősúly és 4% levonással értendők.)	—	—	—	—
Magyar fiatal nehéz párja 300 kg.-on föltl 90 fill.-től 92 fill.-ig	—	—	—	—
„ közep „ 250 „ „ 88 „ 90 „	—	—	—	—
„ könnyű „ 200 „ „ 86 „ 88 „	—	—	—	—
Szerb. nehéz „ 260 „ „ 78 „ 86 „	—	—	—	—
„ közep „ 250 „ „ 78 „ 84 „	—	—	—	—
„ könnyű „ 240 „ „ 76 „ 80 „	—	—	—	—

Irányzat: A bécsi vásárra volt nagy főlhajtás következtében igen lanyha.

Sovány sertésárak:

(Az árak 4% levonással élősúlyban értendők.)

Öreg 2 éven föltl 74 f.-től 78 f.-ig, öreg 2 éves 78 f.-től 80 f.-ig, veszen átment 2 éven aluli süldő 84 f.-től 88 f.-ig, veszen átment 2 éven aluli süldő 58 f.-től 60 f.-ig. **Irányzat:** Változatlan.

Bécsi szarvasmarhavásár. 1901. ápr. 15. Főlhajtott: hizott és legelőmarha 3378 drb, csontozni való marha 660 drb, összesen 4038 drb. Ebből ökör 3345 drb, bika 550 drb, tehén 696 drb, bivaly 32 drb.

Árak: (100 kilogrammonként élősúlyban koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

1901. ápr. 15.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	64—68	54—63	46—53
Galicziai hizott ökör	65—72	56—64	46—55
Tarka hizott ökör	72—78	64—70	54—63
Bikák	—	—	—
Hizott tehén	46—52	—	—
Legelőmarha	—	—	—
Csontoznivaló marha	46—52	—	—
Bivaly	—	—	—
Konzerváru (selejt.)	—	—	—

Irányzat: Elsőrendű minőségűn kissé élénkebb, különbben változatlan.

Bécsi szurómarhavásár. 1901. ápr. 18. Főlhajtott: 4051 darab borju, 1557 darab sertés, 253 drb juh, 2702 drb bárány. **Árak** kilonként fill.-ben: borju I. oszt. 92—124, borju II. oszt. 76—90, h. sertés 76—88, süldő sertés 76—88, hussertés 86—96, juh 60—80, bárány páronként 10—30 kor. — **Irányzat:** Állásban lanyha.

Bécsi juhvásár. 1901. ápr. 18. Főlhajtott: 2695 darab. **Árak** kgkint fillérekben: angol husos ürű —, elsőrendű hizott ürű 47—49, közepmín. hizott ürű 40—45, kecske —, bárány —. **Irányzat:** Élég élénk.

Bécsi sertésvásár. 1901. ápr. 16. Főlhajtott: hussertés 4525 drb, zsírsertés 8215 drb, összesen 12740 drb. Ebből: magyarországi 8252 drb, galicziai 4184 drb, egyéb 354 darab. **Árak** kilogrammonként élősúlyban fillérekben: elsőrendű nehéz magyar 80—82 (kiv. 83), elsőrendű közep magy. 72—78, könnyű magyar 62—70, öreg nehéz magyar 72—78, szereségi (horvát) —, szedett sertés 62—70, galicziai süldők —, galicziai öreg —, hussertések 60—78. **Irányzat:** Igen lanyha.

Nyerstermének.

Budapest, 1901. ápr. 18.

Húskereskedelem. A húsfelhozatalok mérsékeltek voltak, a forgalom általában gyengének mondható.

Jó minőségű vidéki marhahús eleje 10—76; a hátulja 70—90 filléren kelt. A borjú hosszan mérve levonás nélkül 72—84 fillér ártan került eladásra.

Mivel a bányás-saison a vége felé közeledik, ez cikk fogyasztása is csökken, nehéz bányás párja 8—14, könnyű 6—8 koronáért kelt.

Sertésekben az üzlet vontatott volt.

Elkelt a nagy eladási: vidéki marhahús eleje 60—80, vidéki marhahús hátulja 70—90, borjúhús eleje 80—96, borjúhús hátulja 96—112, vidéki sertésbőr szalonnával 80—84, sültök húsa 100—104 fillér klg.-kint. Bányás 1000 l db 4—8 kor., bányás 1000 l db 3—4 kor. Bírka egészben nyúva bpesti 72—88 fill. klg.-kint. Malacz élő 1 db 4—8 kor. Malacz tisztított —, hazai sonka nyers 1—1.20, hazai sonka füstölt 1.20—1.60, szalonna sózott 96—1.04, szalonna füstölt 1.04—1.08, hajt 1.08—1.12 kor. klg.-kint. Zsír hordó nélkül 108.0—112.0 kor. per g.

Budapesti zsírárak. 1901. ápr. 18. Disznózsír 50 klg.-kint 54—54½ korona.

Bécsi zsírárak. 1901. ápr. 18. Disznózsír k-kint 53½—54 k.

Vajpiacz.

Az «Alfa Separator» részvénytársaság jelentése.

Budapest, 1901. ápr. 14. Teavaj centrifugált 2.20—2.40, vaj kőpöh 1.70—1.90 korona klg.-kint. Tehéntúró I-a 28—30, fehéntúró II-a — fill. klg.-kint. **Irányzat:** Ünnepek után lanyha.

Bécs, ápr. 14. Legfinomabb tea-vaj 2.30—2.50, finom tea-vaj 1.90—2.00, paraszvaj —, —, —, tehéntúró —, — kor. **Irányzat:** Szilárd.

Berlin, ápr. 12. I. oszt. vaj 107—112, II. oszt. vaj 102—104 márká 50 klg.-kint. (1 márká = 120 fill.) **Irányzat:** Szilárdabb.

Hamburg, ápr. 12. I. oszt. vaj 103—111, II. oszt. vaj 100 márká 50 klg.-kint. (1 márká = 120 fill.) **Irányzat:** Nyugodt.

London, ápr. 12. I. oszt. vaj 114, II. oszt. vaj — 8 pr cent. 50 klg.-kint. (1 » = 120 fillér.) **Irányzat:** Nagyobb vajhozatalok.

Állatforgalom.

Ausztria részéről Magyarország ellen elrendelt forgalmi korlátozások az alábbi **562. sz. Állategészségügyi Értesítőben** foglaltak.

«A sertészsív uralgása miatt tilos a sertéseknek Ausztriába való bevitele: Pozsony vármegyének Ausztriával határos malaczka járásából és Zemplén vármegyének homonnai és sztrópkói járásából.

Sertésorbáncz uralgása miatt tilos a sertéseknek Ausztriába való bevitele: Pozsony vármegyének Ausztriával határos malaczka járásából és Szepes vármegyének késmárki járásából, valamint Késmárk és Leibitz r. t. városokból.

A sertészsívnek osztrák területre történt behurcolása miatt a sertéseknek Ausztriába való bevitele jelenleg a következő magyarországi területekről tilos:

Alsó-Fehér vármegye balászfalvai, marosújvári és nagyenyedi járásából és Nagyenyed r. t. városból, Arad vármegye pécskai járásából,

Arva vm. námesztői, trstenai és vári j.-ből, Bács-Bodrog vármegye kulai, ó-becsei, topolyai, és újvidéki járásából,

Baranya vármegye kegyháti és pécsi járásából,

Békés vármegye bekési, bekés-csabai, gyomai, gyulai, orosházi, szarvasi és szeghalomi járásából és Gyula r. t. városból,

Bereg vármegye tiszaháti járásából és Beregszász r. t. városból,

Beszterce-Naszód vm. bessenyői járásából, Bihar vm. közp. és mezőkeresztési járásából, Brassó vármegye alvidéki, felvidéki és hétfutasi járásából és Brassó r. t. városból,

Csanád vm. battonyai, kovácskői, központi és nagylaki járásából és Makó r. t. városból,

Csongrád vármegye tiszán-inneni járásából, Győr vármegye pusztai, sokoró-aljai és tósziget-csülizközi járásából,

Heves vm. egri, gyöngyösi és hevesi járásából, valamint Eger és Gyöngyös r. t. városokból,

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tiszai felső és tiszai közép járásából és Kisujszállás, Karczag, Mezőtúr és Túrkeve r. t. városokból,

Kis-Küküllő vármegye dícső-szentmártoni és hosszuauszói járásából,

Kolozs vármegye tekei járásából, Komárom vm. csallóközi és gesztési járásából, Maros-Torda vármegye régeni alsó és régeni felső j.-ből, valamint Szász-Régen r. t. városból,

Moson vármegye nezsideri és rajkai járásából, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye abonyi, alsó-dabasi, kiskun-félegyházi, kun-szentmiklósi, monori és nagykatái járásából, valamint Cregtéd, Kiskun-Félegyháza és Nagy-Kőrös r. t. városokból,

Pozsony vármegye felsőcsallóközi és pozsonyi járásából, valamint Szent-György r. t. városból,

Somogy vármegye csurgói, igali, kaposvári, lengyeltóti, marczutói, nagyatádi és tabi járásából, valamint Kaposvár r. t. városból,

Sopron vármegye csepregi, felső-pulyai, kismartonai, nagymartonai és soproni járásából, valamint Kis-Marton és Ruszt r. t. városokból,

Szatmár vármegye fehérgyarmati, nagysomkúti és szatmári járásából,

Szilágy vármegye szilágy-cseki és zsbói járásából,

Tolna vármegye dombóvári, simontornyai, tamási és völgysegi járásából,

Torontál vármegye török-kanizsai járásából, Ugoesa vm. tiszán-inneni és tiszántúli j.-ből, Vas vármegye felsőöri, kiscelli, körmendi, köszegi, németújvári, szentgotthardi, szombathelyi és vasvári járásából, valamint Kőszeg és Szombathely r. t. városokból,

Veszprém vármegye devecseri, pápai és veszprémi járásából, valamint Pápa és Veszprém r. t. városból,

Zala vármegye csáktornyai, kanizsai, keszthelyi, pacsai, sümegi, zala-egerszegi és zala-szentgróthi járásából, valamint Nagy-Kanizsa és Zala-Egerszeg r. t. városokból, továbbá:

Fiume, Győr, Kecskemét, Komárom, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Sopron, Szabadka és Szeged önálló törvényhatósági joggal felruházott városok területéről.

Ugyancsak az 562. sz. Állategészségügyi Értesítőben vannak közölve a betegség uralgása miatt a szabad forgalomból kilitott jársok is, ezeket azonban a helyszűke miatt itt nem közölhetjük.

Országos állatvásárok.

Ápril 23.: Szombathely. Ápril 24.: Dombóvár (Tolna.), Klenőcz (Gömör.), Margitta (Biharm.), Mátészalka (Szatmár.), Nagy-Kikinda (Torontál.), Német-Próna (Nyitra.), Sajó-Szent-Péter (Borsod-megye), Székesfehérvár, Buziás (Temesm.). Ápr. 25.: Körmöczbánya (Barm.), Nagy-Kálló (Szabolcsm.), Pancsova (Torontál.), Ápril 25., 26., 27.: Szent-László (Tordam.), Ápril 27.: Karánsebes (Krassó-Szörénym.), Ápril 28.: Hatvan (Hevesm.), Dícső-Szent-Márton (Kis-Küküllő-m.). Ápril 29.: Balas a-Gyarmat, Deveser (Veszprém.), Moór (Fehér.), Oszlany (Barm.), Sziszko (Abauj-Tornam.), Zalaegerszeg (Zalam.), Ápril 29., 30.: Nagy-Szeben, Szamos-Ujvár (Szolnok-Dobokam.). Ápril 30.: Bic-ke (Sopronm.), Sztojko (Zemplén.). Május 1.: Csantavér (Bács-Bodrogm.), Csongrád, Csorna (Sopronm.), Dabas (Pestm.), Ér, Diószeg (Biharm.), Török-Kanizsa (Torontál.), Kis-Kőrös (Pestm.), Kis-Szeben (Sárosm.), Kis-Terenne, Nagy-Atád (Somogym.), Nagy-Surány (Nyitra.), Stomfa (Pozsonym.), Szatmár, Szt.-Gotthardt (Vasm.), Szamos-Ujvár (Szolnok-Dobokam.). Május 1. 2.: Maros-Ludas (Torda-Aranyosm.), Seps-Szent-György (Háromszék.). Május 2.: Böcs, Malaczka (Pozsonymegye), Galgócz (Nyitra.). Május 2., 3., 4.: Gör-

gény-Szent-Imre (Maros-Tordam.). Május 3.: Kassa (Abauj-Tornam.), Lippa (Temesm.), Német-Keresztur (Sopronm.) Pankota (Aradm.), Privigyé (Nyitra.), Sajó-Gömör, Verbó (Nyitra.), Eperjes (Sárosm.). Május 4.: Dálya (Szebenm.), Radvány (Zólyomm.), Kézdivásárhely (Háromszék.). Május 5.: Kubin (Temesm.), Veszprém. Május 5., 6., 7.: Nagy-Ényed (Alsó-Fehér.), Szeged (Csongrádm.). Május 6.: Aranyos-Maróth (Barm.), Bátorkesz (Esztergom), Horgos (Csongrádm.), Sopron, Nagy-Mihály (Zemplén.), Szerednye (Ungm.), Felső-Vissó (Mármarosm.). Május 7.: Krassó (Szatmár.), Nemes-Mielics (Bácm.), Jászó (Abauj.), Besztercebánya. Május 7., 11.: Szász-Régen. Május 8.: Borossebes (Aradm.). Május 9.: Báth (Hontm.), Losonc (Pozsonym.), Nagyfalu (Szilágy.), Nagy-Tapolcsány (Nyitra.). Május 10.: Körmend (Vasm.), Kőrös-Ladány (Békésm.), Lugos (Krassóm.), Tasnád (Szilágy.).

Ragados állati betegségek állása Magyarországon. 1901. ápr. 10-én.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állathoz képest			
	közég	udvar	közég	udvar	közég	udvar
Léptene	25	23	—	—	7	7
Veszeltség	118	118	—	—	9	9
Takonykór	51	53	—	—	2	2
Ragados száj- és körmőfajás	—	—	—	—	—	—
Ragados tüdőlob	—	—	—	—	—	—
Juhhimlő	4	8	—	—	—	—
Tenyészbenaság	—	—	—	—	—	—
Rühkór	486	1493	72	108	—	—
Sertésorbáncz	25	2	3	2	—	—
Bivalyvész	3	4	—	—	—	—
Sertésvész	223	—	—	—	4	—

Szerkesztői üzenetek.

K. Ö. Nemetpalánka. Czikkeiben használt kifejezései annyira idegenek, tárgyak, dolgok megnevezésében annyira szokatlanok és érthetetlenek és sok helyen németből való pusztá és rosszul vissza fordításnak feltűnök hogy tekintettel még a fe'dolgozott tárgyaknak csak külföldi viszonyok közt megálló voltára, munkálata közlésétől sajnálattunkra el kell állanunk.

KURCZ L. és Társa

BUDAPEST,

VIII. ker. Szentkirályi-utcza 13.

készíti a legjobb

CLICHÉT

mindennemű nyomtatványhoz.

Szabadalmazott tejszállító kannák tölgyfából.

A legdrágább, legtartósabb és legkényelmesebb szállítóeszköz és tejgazdasági üzemhez

Marth és Társa tejkanna-gyár

Also - Lieszkó pr. Bellus (Trenesómmegye).

BECK ÉS GERGELY

BUDAPEST, V., Váczi-út 12.

RUSTON-GŐZCSÉPLŐK

BENZINMOTOROK

GAZDASÁGI GÉPEK ÉS ESZKÖZÖK

GŐZGÉPEK

GŐZEKÉK

Tavaszi luxusló-vásár.

A budapesti Tattersall * * *
* * * * részvénytársaság

az idei luxusló-vásárt 1901. évi április
hó 28., 29. és 30-ik napján rendezi az
Országos Magyar Gazdasági Egyesület véd-
nöksége alatt a Tattersall istállóiban.

A luxusló-vásár

dijazással lesz egybekötve.

Négyesfogatok részére 2, kettős- és jukker-
fogatok, valamint háfas-lovak részére egyen-
ként 3, azaz **mindössze 11 díj tüzetik ki,**
összesen 2400 kor. összegben.

A vásár tervezete a **Tattersall** titkárságánál
Budapest, Külső Kerepesi-ut kapható.

MAGYAR ÉLELMISZERSZÁLLÍTÓ
     RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, VII., Kerepesi-út 20.

SERTÉSBIZOMÁNYI ÜZLET.

Sürgönyez m: Consum, Budapest. * Telefon 25-02.

Sovány és hizott sertések vételét és eladását
legelőnyösebb feltételek mellett közvetíti. El-
vállalja **kőbányai szállásain** a sovány
sertések kihizlalását és gondozását.

Közelebbi értesítéseket a társaság
igazgatósága ad.

Első Magyar Sertéshizlaló

Alapított 1869. **Részvény-Társaság** Alapított 1869.

BUDAPEST-KŐBÁNYÁN.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek és sertéshizlalóknak a «Hizlalda»-állomás
mindkét oldalán fekvő, mintegy **35.000 darab** sertés befogadására alkalmas,
célszerűen berendezett **szállástelepeit**, melyek **esatornázva, kitűnő**
vízrel bíró ártézi-kúttal, vízvezetékkel, szükséges cseszgrak-
táralakkal, két gőzmalommal és szállóval vannak ellátva.
Foglalkozik: szállások bérbeadásával, szemes és darált
cleség beszerzésével, bizományi bevásárlás és eladással,
folyószámlára fizetéseket teljesít. A sertések kényelmes elhelye-
zése mellett **ügyfeleinek** igen mérsékelt áron a legmesszebb menő
előnyöket nyújtja és a legszolidabb kiszolgálásról gondoskodik.
1-49. Utánnyomat nem díjazatik.

27630—II. 2a.

HIRDETMÉNY.

A bábolnai ménesbirtokon eladó **56 darab egy-éves rambouillet tenyészkos.** Előjegyzéseket már most elfogad és fölvilágosítással szolgál a magy. kir. ménesbirtok igazgatósága Bábolnán (posta-, táviró- és telefon-állomás).

Budapest, 1901 április hó 9-én.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

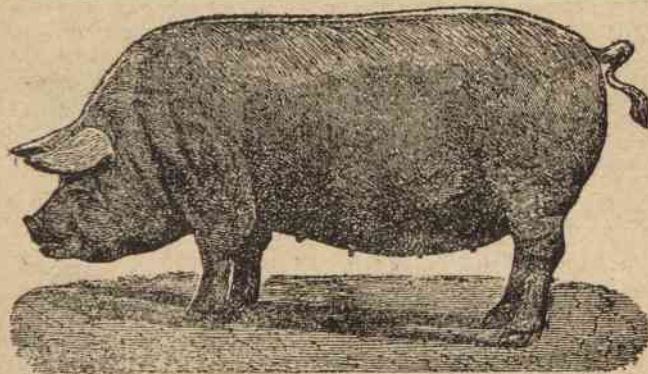
Legelsőrendű

5, 6 és 7 éves igás-ökrök,

továbbá

1, 2, 3 és 4 éves tinók (ökör-borjúk)mind erdélyi magyar fajjalleggel, **eladók.** állandó gazdag választékban **Bővebbet****László és Társai gazd. intézőségénél
Nagy-Iklódon.**

Vasút-, posta- és táviró-állomás Szolnok-Doboka megyében.

Eckstein Fülöp, Lugos-Boldur.

Nagy, nemesített Yorkshire fajszerű törzstenyészet ajánlja 7-9 hónapos tenyészkaujait és április hóban választott malacokat.

KÖHLER ISTVÁNfeeskendő-, szivattyú- és tűzoltószer-gyára
ezelőtt GEITTNER és RAUSCH cég tulajdona.Városi iroda: Fürdő-utca 2. **BUDAPEST** Gyár: X., Felső vaspálya-u. 5.**Erdélyi** osász. és kir. udvari fényképész**müterme****Budapest, IV., Ujvilág-utca 2.**

a Kossuth Lajos-utca sarkán.

Elvállal felvételeket gazdaságokról, mérsékelt árak mellett.

A földm. m. k. miniszter úr támogatásával kiadott

Képek Magyarország Állattenyésztéséből

című díszmunkája bármely könyvkereskedésben megrendelhető.

Szuperfoszfátot, kénsavas-kálit, kénsavas-ammont,

Kovasavas-kálit (dohánytrágyázásra),

Chilisalétromot, Kainitot,**40%-os kálitrágyasót**

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA”

műtrágya, kénsav és vegyi ipar részv.-társ.

Budapest, V. ker., Fürdő-utca 8. sz.**Gróf Teleki Arvéd úr**

drassói edzve nevelt, gyorsfejlődésű gulyájában eladók

magyar tenyészbikák

egyenként és

60 darab 5 éves igás-ökör

egy tételben, továbbá

pekingi gácsérok, sorfák, csemeték, répa-mag, lóheremag, székely tengeri.U. p. és v. áll.: **Koneza**, hová a Budapestről Aradon át menő gyorsvonaton direct kocsiban utazhatni.

— 1900. évi forgalom: 26,480 bál. —

Felhívjuk**a t. cz. gazdaközönség**

figyelmét

a budapesti gyapju-aukcziókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartatnak meg.

Az aukcziókra felküldött és Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunapartiteherpályaudvar-ra címzett gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű fölvilágosítással szolgál:

— Gyapjuárverési vállalat —

HELLER M. és TÁRSA**Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.**

„MÉLOTTE“ szabadalmazott

TEJFŐLŐZŐGÉP

az országos tejgazdasági felügyelőség
által 1901. márczius 13., 14. és 15-én
rendezett tejfőlőzőgépversenyen egy-
hangulag

kitünőnek elismerve.

Legkönnyebb hajtás! Legtökéletesebb főlőzés!

Legmagasabb munkabírás!

Teljes tejgazdasági berendezések.

FEHÉR MIKLÓS

gépgyár részvénytársaság

Budapest, V., Külső-Váczi-út 80. sz.

.. Árjegyzék ingyen és bérmentve ..

A magyar királyi állam-
vasutak gépgyára gazda-
sági gépeinek eladása.

*

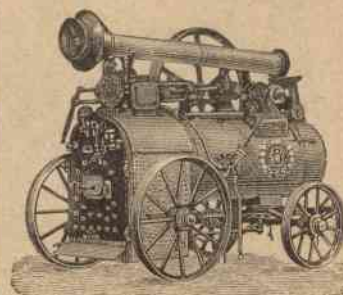
**Használt és
javított**

lokomobilok és gőzcseplőgépek.

*

Csereüzletek.

Mindennemű gazda-
sági gépek.

**TENYÉSZ-
ÉS
HASZONÁLLAT-IMPORT**

Pick Oswald
Budapest
VIII., külső Kerepesi-út 1. sz.

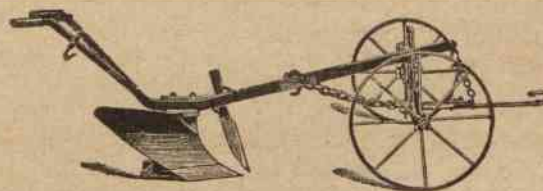
Egyetemes aczélekéim

és talajmívelő eszközeim mint általában ismerve van, anyag és ki-
vétel tekintetében az első helyen állanak, miről számtalan elismerő
nyilatkozatok, oklevelek, aranyérmek tanuskodnak. Olcsó árakkal
és árjegyzékkel készséggel szolgálók

Bächer Rudolf Budapest,

VI., Nagymező-utca 68. szám.

Magyarországi vezérképviselő: SZÜCS ZSIGMOND.

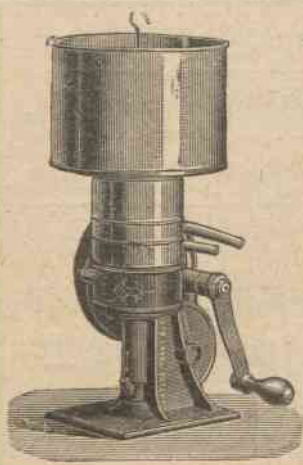
Vetőgépek „UNICUM-DRILL“
kiralya az

Ezen gépek a világ minden részébe szállítottak. Az utolsó hat év
alatt körülbelül 16,000 darab lelt készítve és eladva. Szerkezete
egyszerű, kivitele pontos, anyaga a legjobb, a magot nem zúzza,
vontatása könnyű stb. stb. előnyökkel bír minden más gép felett.
Több száz elismerés. Olcsó árakkal s leírással készséggel szolgál

Melichar Ferencz

kizárólagos sorbavető gépgyára

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.

Az 1900. évi párisi világkiállításon
nyert kitüntetés:

ALFA-SEPARATOROK

GRAND PRIX!

Alfa-Separator Részv.-Társaság

Ezelőtt: PFANHAUSER A.

Iroda és raktár Gyártelep
Budapest, V., Báthory-utca 4. sz. Budapest, VI., Petneházy-utca 6-8.

Tejgazdasági gépgyár

szállít
mindennemű tejgazdasági eszközöket és gépeket
a legjobb kivitelben, a legmodernebb irányban!

Berendez
Tejtelepeket

Tejszövetkezeteket

Mintatehenészeteket.

* * Árjegyzéket és költségvetéseket díjmentesen küldünk. * *

